

Vad händer egentligen i Nordiska Kammarorkestern?

Musik
6-7 år

Kom och lär känna er orkester. Känn på kontrabasens vibrationer, håll för öronen när piccolan spelar jättehögt, slå på allra största trumman innan dirigenten slår in och orkestern spelar upp!

Lärarhandledning

Förberedelse

Hej lärare!

Den här lärarhandledningen vänder sig till dig som lärare. Den är framtagen för att vara ett stöd för dig så att du kan förbereda dina elever på den upplevelse ni ska ta del av. Den innehåller information om produktionen, praktiska fakta som är bra att känna till, några tips på hur vi tänker att upplevelsen kan kopplas till mål i läroplanen och en samtalsmodell samt övningar för att ni ska kunna arbeta med upplevelsen efteråt.

Vi hoppas att du och dina elever ska få en bra upplevelse som kan ge er inspiration och väcka nya tankar och känslor!

Viktigt angående Covid -19

Hösten 2020 ser inte ut som vanligt, men vi hoppas kunna genomföra våra konserter för skolorna utifrån de riktlinjer som finns och de säkerhetsåtgärder som krävs för att alla parter ska få en trygg och säker upplevelse.

Det här gör vi:

Vi följer [Folkhälsomyndighetens](#) och [Regeringens rekommendationer](#). Vi har tagit fram hygien- och säkerhetsrutiner, och ser till att avstånd hålls i största möjliga utsträckning.

Det här behöver du göra:

Hjälp oss att hjälpa eleverna att hålla avstånd och god handhygien.

Så här förbereder du din klass

Samtala gärna i klassrummet om elevernas erfarenhet av musik. Detta är för att förbereda dina elever på upplevelsen och att de ska dela med sig av erfarenheter till varandra. Skriv gärna upp deras svar på tavlan.

Här är exempel på frågor ni kan samtala kring:

- Vilken musik brukar eleverna lyssna på hemma?
- Har någon av eleverna hört klassisk musik tidigare?
- Har eleverna varit på en konsert tidigare? Vilken typ av musik lyssnade de på då?
- Fråga dina elever om de har några förväntningar på konserten ni ska besöka

PRAKTISK INFORMATION

- Antal musiker: 35
- Konsertens längd: ca 60 min
- Det är inte tillåtet att äta eller dricka under konserten, men Musik Västernorrland bjuder på frukt.
- Mobiltelefoner ska vara avstängda eller på flygplansläge.

Fakta!

Upplevelsen och undervisningen

Vad tänker vi att eleverna kan lära sig av den här konserten?

Vid det här besöket får eleverna möta Nordiska Kammarorkestern, producenten, gästande orkestermusiker, solist och dirigent. Nordiska kammarorkestern spelar mestadels traditionell klassisk västerländsk konstmusik och nutida västerländsk konstmusik.

Under besöket hos oss får eleverna stifta bekantskap med de olika instrumentgrupperna, orkesterns uppbyggnad och ta del av repetitionsarbetet och självklart lyssna till när orkestern spelar. Under mötet med producenten får man också prova att spela på instrument, här pratar vi förutom om själva musiken som konstform även om ljudet ur naturvetenskapligt perspektiv och i mötet med instrumenten synliggörs ljud och tonbildning på ett pedagogiskt sätt. Nordiska Kammarorkestern spelar mycket musik av kvinnliga tonsättare och under besöket hos oss pratar vi om de historiskt olika villkor som rått för kompositörer och utövare. Producenten berättar även om principerna bakom den offentligfinansierade kulturen och om hur musik från 1600-talet fram till idag fortfarande är aktuell. Eleverna får också lära sig om olika musiktermer och hur man kan ta sig vidare om man vill lära sig att spela ett instrument. Vi tar även en promenad i Tonhallen och lär känna lokalerna. Efter besöket bjuds alla in, till att komma på den närmast i tiden liggande barnkonsert som Nordiska Kammarorkestern ger

Lgr11 Övergripande mål och riktlinjer

På vilket sätt bidrar en konsertupplevelse till läroplanens måluppfyllelse och varför bör eleverna gå konserter?

Lgr11 Övergripande mål och riktlinjer 2.2 Kunskaper - Mål s.14

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola – kan använda många olika uttrycksformer så som språk, bild, musik, drama samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud.

Lgr11 Musik s.149

Musik finns i alla kulturer och den berör oss såväl kroppsligt som tanke-och känslomässigt. Musik som estetisk uttrycksform används i en mängd sammanhang, har olika funktioner och betyder olika saker för var och en av oss. Den är också en viktig del i människors sociala gemenskap och kan påverka individens identitetsutveckling. I vår tid förenas musik från skilda kulturer och epoker med andra konstformer i nya uttryck. Kunskaper om och i musik ökar möjligheterna att delta i samhällets kulturliv.

Koppling
till LGR!

Kom ihåg!

- När konserten börjar blir både elever och lärare publik. Ge dina elever utrymme att leva sig in i konserten och få uttrycka känslor och spontana reaktioner.
- Du som lärare är fortfarande ansvarig för din elevgrupp. Men kom ihåg att njuta själv också!

Stråkinstrument

Instrumenten som ingår i stråkfamiljen är violin, viola, violoncello och kontrabas. Gemensamt för dem är att de är av trä, har 4 strängar samt spelas med hjälp av en stråke.

Violin

Violinen är det minsta av stråkinstrumenten och den har den ljusaste tonen. Det är ett väldigt gammalt instrument och de äldsta violinerna som ännu finns kommer från Italien och är från 1500-talet.

Det är ett av de vanligaste instrumenten och de förekommer inom alla genrer, t.ex. inom folkmusik eller i en stor symfoniorkester (då kan det vara upp till 30 st violinister uppdelade på 2 stämmor, förstaviolin och andraviolin-stämman). I en stråkkvintett finns också en förstaviolin och andraviolin. Vem spelar vilken stämman tror ni? Vilka instrument ingår i en stråkkvintett?

Viola

Violan är ett något större instrument som liknar violinen väldigt mycket förutom att den har en djupare och lite mörkare klang.

Violoncell

Violoncell spelar man på sittande med instrumentet viltande mellan knäna och med en s.k. stackel (stålpinne) som stöd mot golvet. Den har ett stort register och man kan spela både bastoner och ljusa melodislingor.

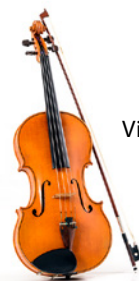
Kontrabas

Kontrabasen räknas också till stråkfamiljen. Den står man bakom när man spelar – så stor är den. Den har de djupaste tonerna och inom t.ex. jazzmusiken så spelar man ofta basgångarna utan stråke. Man knäpper på strängarna istället och det kallas för pizzicato.

På vilket sätt skiljer sig kontrabasen från de övriga stråkinstrumenten förutom sin storlek? (Titta på kroppsbyggnaden – det är de sluttande axlarna som visar att instrumentets ursprung är lite annorlunda än mot violinernas.)

Violin

Viola

Violoncell

Kontrabas

Länk för att höra instrumenten:

www.konserthuset.se/play/orkesterns-instrument-violinerna

Värt att veta:

Violin kallas även för fiol

Viola kallas även för altfiol

Violoncell kallas även för cello

Kontrabas kallas även för basfiol

Blåsinstrument

Blåsinstrumenten som ingår i en blåsarkvintett är tvärflöjt, oboe, klarinett, valthorn och fagott. Gemensamt för dem är att man blåser in luft genom ett munstycke (som kan se helt olika ut beroende på instrument). Ljudet skapas av vibrationer i den luftpelare som har bildats i instrumentet. Sedan ändras tonen genom att luftpelaren blir kortare eller längre.

Tvärflöjt

Flöjten är ett av de äldsta instrument vi känner till och de fanns redan på stenåldern. Det moderna orkesterinstrumentet flöjt spelas på tvären, och uppfanns i mitten av 1800-talet. De är oftast gjorda av metall, gärna silver, men även guld förekommer. Trots det räknas det till träblåsinstrumenten. Varför det tror du?

Oboe

Oboen är gjord av trä och munstycket består av ett dubbel rörblad av tunt trä, som man pressar luften igenom. Du kanske har provat att få fram ett ljud genom att blåsa genom 2 vasstrån? Det är lite samma teknik här.

Klarinett

Namnet kommer från italienska clarinetto – och betyder liten trumpet. Den är gjord av trä samt har klaffar av metall. Liknar på håll oboen, men det finns en stor skillnad. Man blåser genom ett munstycke med ett rör inuti, (enkelt rörblad). Den används ofta i folkmusik och jazzmusik.

Fagott

Fagott är gjord av trä och man blåser genom ett dubbel rörblad som sitter fast i ett munstycke. Den har den mörkaste och dovaste klangen av blåsinstrumenten. Luften i en fagott färdas upp och ner i instrumentet - hela 2,5 meter – innan tonen kommer ut.

Valthorn

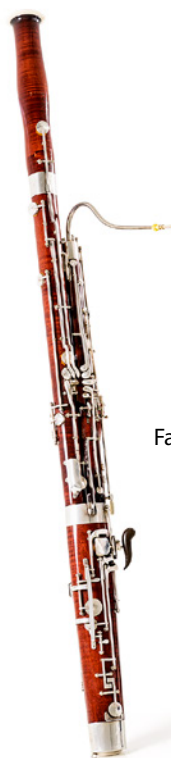
Det är ett bleckblåsinstrument som har utvecklats från jakthornet/posthornet. Alla bleckblås – eller brass-instrument (av eng. brass= mässing) som man oftast benämner dessa, spelas med hjälp av munstycken där det är läpparna som vibrerar och skapar ljudet.

Tvärflöjt

Oboe

Fagott

Klarinett

Valthorn

Länk för att höra instrumenten:

www.konserthuset.se/play/orkesterns-instrument-valthornen

Värt att veta:

Det är alltid oboen som ger stämton till ensemblen/orkestern.

Efterarbete

Så här följer du upp med eleverna efteråt.

Genom att samtala om en upplevelse tränar eleverna på att analysera konstnärligt innehåll, olika tekniska beståndsdelar, en konserts samtida kontext och så vidare. Det är en form av källkritisk övning där man frågar sig varför, av vem, för vem.

Det finns tre grundförutsättningar du som lärare kan utgå ifrån och kommunicera när du leder ett samtal med dina elever:

- Vänta med värderingar som bra eller dåligt.
- Alla val i konserten är medvetna val.
- Utgå från dig själv och din egen upplevelse.

Börja med dessa två frågor:

- När började konserten tycker du?
- När slutade konserten tycker du?

Beskriva

Börja med att så konkret som möjligt beskriva vad ni såg och hörde. Försök vara konkreta! Låt eleverna säga saker som du som lärare kan lista på tavlan.

Till exempel: Hur många musiker var med? Vilka instrument? Vilka melodier hörde ni? Var det akustiska eller elektriska instrument? Fanns någon scenografi eller rekvisita?

Tolka

Nu är det dags att tolka konserten beståndsdelar. Gå igenom de saker ni listat på tavlan. Fråga er varför denna detalj var med i konserten och vad bidrog det med till upplevelsen? Varför såg scenen ut just så? Varför hade musikerna på sig sådana kläder osv?

Reflektera

Det tredje samtalet är de fria associationerna och reflektionerna. Med vilken känsla lämnade ni konserten? Vad har konserten fått er att tänka på? Om ni fått ändra något i det ni sett/hört, vad skulle det vara?

Ritblock & Spotify

Ni får med er ett ritblock med orkesterns alla instrument. Jobba gärna med den och prata vidare om instrumenten. Hur spelade man på dem? Hur lät de? Var det många eller få som behövdes i orkestern.

På **Spotify** finns en spellista med klassik orkestermusik som ni kan lyssna till. Lyssna både till musiken från ert specifika besök och undersök om upplevelsen är annorlunda när man bara lyssnar och inte ser orkestern samtidigt. Hur känns det att lyssna på musik som man har hört några gånger jämfört med att lyssna på något för första gången. Kan eleverna kanske urskilja några olika instrument?